Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Viite: Lausuntopyyntönne 18.3.2025 /YmV / kirjallinen lausuntopyyntö

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITON LAUSUNTO KOSKIEN: VNS 8/2024 VP KULTTUURI-POLIITTINEN SELONTEKO

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Lausunnon kohteena on kulttuuripoliittinen selonteko, joka keskittyy taiteeseen, kulttuuriperintöön, kulttuurialan rahoitukseen ja kehittämiseen sekä kulttuurin rooliin yhteiskunnassa. Se käsittelee muun muassa kulttuurialan tulevaisuutta, tekijänoikeuksia, rahoitusmalleja ja kansainvälistä yhteistyötä.

Metsästäjäliitto näkee puutteena, että selonteossa ei mainita lainkaan suomalaista, perinteistä metsästys- tai eränkäyntikulttuuria. Metsästys ja kalastus ovat kuitenkin niitä aivan keskeisimpiä tekijöitä, joiden ansiosta Suomi on aikanaan asutettu. Tänne saapuneet ensimmäiset asukkaat ovat eläneet saalistamillaan tai keräämillään luonnon antimilla ja asuttaneet maamme ja luoneet samalla pohjan rikkaalle eränkäyntikulttuurillemme, joka kukoistaa sekä kehittyy tänäkin päivänä. Metsästäjäliitto näkee tarpeellisena, että tätä meille merkityksellistä kulttuurin muotoa pidetään esillä ja harjoitetaan aktiivisesti tänäkin päivänä.

Metsästyskoirat – suomalaisen metsästyskulttuurin kivijalka

Metsästäjäliitto haluaa nostaa esiin, että merkittävänä osana metsästyskulttuuriamme ovat metsästyskoirat. Suomalaisen kulttuuriperinnön turvaamiseen liittyen Suomen Metsästäjäliitto, Pystykorvajärjestö ja Kennelliitto aloittivat vuonna 2012 kunnianhimoisen yhteishankkeen, joka kytkeytyy suoraan kansalliseen metsästyskulttuuriperintöömme. Hankkeen tarkoituksena on saada kansalliskoirallamme eli suomenpystykorvalla tapahtuva metsästys Unescon aineettoman kulttuuriperinnön kansainväliseen luetteloon. ”Suomenpystykorva ja eräperinteen vaaliminen” hyväksyttiin jo yhtenä kohteena Elävän perinnön kansalliseen luetteloon vuonna 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi tuolloin 52 kohdetta listalle, jonka taustalla on Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. Suomi ratifioi yleissopimuksen vuonna 2013. Luettelointi on työkalu, jonka avulla voidaan tunnistaa, kuvata ja välittää tietoa elävästä perinteestä. Kansalliselta listalta voidaan tehdä esityksiä Unescon kansainväliseen luetteloon.

Suomenpystykorvan pitkästä historiasta ja keskeisestä merkityksestä muinaissuomalaisille on viime aikoina saatu myös tieteellistä todistuspohjaa. Geneettisen aineiston perusteella suomenpystykorva on alkukantainen rotu, johon ei ole sekoittunut Euroopan myöhemmän ajan koiria.
Se on koiraroduissa harvinaista, sillä yleensä koirarotuja on jalostettu sekoittamalla eri alueiden koiria. Tutkimusten perusteella Suomessa eli suomenpystykorvan kaltaisia koiria jo kivikaudella.

Mikkelin Astuvansalmen kalliomaalauksissa on hirven alla koiraa muistuttava hahmo, joka voisi olla jopa suomenpystykorvan esi-isä. Metsästyskoiraperinteemme kansainvälisen tietoisuuden eteen tehty työ on kuitenkin myös samalla sijoitus suomalaisen eränkäynnin tulevaisuuteen.

Metsästäjäliitto haluaa tuoda esiin, että tämä kyseinen eräkulttuurin muoto on nyt uhattuna. Uhkista konkreettisimpia on nykyinen suurpetotilanne, erityisesti suden osalta. Kuluneen metsästyskauden aikana sudet ovat tappaneet tai raadelleet yli 50 metsästyskoiraa metsästyksen yhteydessä. Osa niistä on ollut kansalliskoiriamme, suomenpystykorvia. Tällä hetkellä Suomessa on laajoja alueita, joissa tätä arvokasta metsästyskulttuuriperintöämme ei voida koiran avulla lainkaan harjoittaa ja viedä eteenpäin susien aiheuttaman uhan vuoksi. Ongelma johtuu keskeisesti suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen estymisestä. Metsästäjäliitto haluaa nyt nostaa myös tämän suoraan kulttuuriperintöömme liittyvän näkökulman liittyen suurpetojen kantojen hallinnan tarpeeseen ja edellyttää päättäjiltämme aktiivisia ja konkreettisia lainsäädännöllisiä toimia liittyen suurpetojen kannanhallinnan palauttamiseksi ja ikiaikaisen kulttuuriperintömme suojelemiseksi.

Maaseudun kulttuurimaiseman hoito on uhattuna suurpetojen takia

Perinnebiotoopit ovat keskeinen osa kulttuurimaisemaamme. Metsästäjäliitto näkee tässä yhteydessä tärkeänä suoraan maaseudun kulttuuriin liittyvänä tekijänä painottaa, että juuri perinnebiotooppien hoito laiduntamalla on yksi merkittävimmistä keinoista torjua luontokatoa. On olennaista hahmottaa, että perinnebiotoopit ovat monimuotoisimpia ja runsaslajisimpia elinympäristömme, mutta samalla myös uhanalaisin. Nykyään kasvaneet suurpetokannat – aivan erityisesti sudet – aiheuttavat luontokatoa: luonnonlaitumien, niittyjen, perinnebiotooppien ja monimuotoisuuspeltojen laiduntaminen esimerkiksi lampaiden avulla on monin paikoin jo estynyt petouhan vuoksi ja perinnebiotooppien pinta-ala on asiantuntijoiden mukaan kääntymässä laskuun, ellei asiaan puututa voimakkain toimin.

Perinnebiotooppien hoidon ja laidunnuksen merkitys tunnustetaan laajalti. Esimerkiksi Metsähallitus kuvaa perinnebiotooppeja internetsivuillaan seuraavasti: **”**Perinnebiotooppien lajikirjo on erittäin suuri. Esimerkiksi kasvilajeja voi olla yli 35 kpl/m^2, vastaavaa ei ole muissa elinympäristöissä. Runsas kasvilajisto, avoimuus ja matalakasvuisuus ylläpitävät elinoloja monenlaisille muille lajeille, mm. hyönteisille, jotka edelleen houkuttelevat paikalle linnustoa. Hyönteisistä merkittävä osa kuuluu pölyttäjiin tai viljelykasvien tuholaisten luontaisiin torjujiin, ja ovat siten myös maataloustuotannon kannalta merkittäviä. Monet lajit ovat erikoistuneet niittyjen elinympäristöihin ja johonkin niiden tarjoamaan resurssiin, esimerkiksi tiettyyn mesikasviin tai lantaan, eivätkä ne tule toimeen missään muualla. Monen lajin alkuperä ulottuu jääkauden aikaan, jolloin avoimia niittyjä ja aroja oli Euroopassa laajalti, ja niitä laidunsivat jo kadonneet suuret ruohonsyöjät, kuten visentit ja alkuhärät.”

Metsästysseuratoiminta on keskeinen osa maaseudun kulttuuria

Kulttuuripoliittisessa selonteossa maaseudun kulttuurin tulevaisuutta pidetään tärkeänä, mutta sen kehittäminen edellyttää uusia rahoitusmalleja, digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä ja alueellisen saavutettavuuden parantamista. Maaseudun kulttuuri nähdään sekä paikallisen identiteetin että taloudellisen elinvoiman kannalta merkittävänä, mutta sen säilyttäminen ja kehittäminen vaativat panostuksia. Metsästäjäliitto näkee maaseudulle tehtävien panostusten olevan tarpeellisia ja eräkulttuurin huomioimista panostusten kohdentamissa.

Metsästäjäliitto on Suomessa järjestäytyneen metsästyksen ja metsästysseuratoiminnan edustaja. Liitolla on jäseninään noin 2 700 metsästysseuraa ja niiden noin 150 000 jäsentä. Metsästäjäliitto haluaa muistuttaa, että metsästysseuratoiminta edustaa metsästyskulttuurin vaalimista konkreettisimmillaan. Metsästysseuran keskeinen rooli suomalaisessa kyläyhteisössä on nykyäänkin huo-

mattava. On nykyään varsin tyypillistä, että laajoilla muuttotappiosta kärsivillä seuduilla kylien ainoa ja viimeinen aktiivisesti toimiva yhdistys on juuri metsästysseura. Metsästysseuratoiminta luo yhteisöllisyyttä, vie kulttuuriperinnettä eteenpäin nykyaikaan ja tulevaisuuteen sekä luo puitteet heikkenevien palveluiden seuduilla mielekkäälle harrastustoiminnalle ja luontoon perustuvan elämäntavan edistämiselle. Kestävä kehitys ja ekologinen kestävyys toteutuu luonnonläheisen eränkäynnin myötä ympäristöä palvelevalla tavalla. Eränkäyntikulttuuri nykyajassa edistää liikuntaa ja niin henkistä kuin fyysistäkin hyvinvointia sekä estää syrjäytymistä.

Metsästäjäliitto näkee tärkeäksi nostaa kulttuurimme tätä puolta aiempaa vahvemmin esille ja toivoo, että sen arvo ymmärrettäisiin myös laajemmassa viitekehyksessä yhteiskunnassamme tänäkin päivänä.

Riihimäellä 19.3.2025

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

toimeksi saaneena:

Ere Grenfors
Luonnon- ja riistanhoitopäällikkö